

**UJEDINJENE  
NACIJE**



Međunarodni sud za krivično gonjenje  
osoba odgovornih za teška kršenja  
međunarodnog humanitarnog prava  
počinjena na teritoriji bivše  
Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-PT

Datum: 12. februar 2009.

Original: engleski

**POTPREDSJEDNIK MEĐUNARODNOG SUDA**

Rješava: sudija O-Gen Kwon, potpredsjednik

V. d. sekretara: g. John Hocking

Odluka od: 12. februara 2009.

**TUŽILAC**

protiv

**RADOVANA KARADŽIĆA**

**JAVNO**

**ODLUKA PO ZAHTJEVU RADOVANA KARADŽIĆA ZA PONIŠTENJE  
USKRAĆIVANJA KONTAKTA S NOVINAROM**

**Tužilaštvo:**

g. Alan Tieger  
g. Mark B. Harmon

**Optuženi:**

Radovan Karadžić

*Prijevod*

1. Dana 18. novembra 2008. godine, Radovan Karadžić (dalje u tekstu: podnosilac zahtjeva) podnio je predsjedniku Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine. (dalje u tekstu: Međunarodni sud) "Zahtjev za poništenje uskraćivanja kontakta s novinarom" (dalje u tekstu: Zahtjev). Dana 25. novembra 2008., u skladu s pravilom 15(A) Pravidnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik), predsjednik se izuzeo iz postupka razmatranja Zahtjeva zbog sukoba interesa sa njegovom ranijom ulogom predsjedavajućeg sudije Pretpretresnog vijeća u predmetu protiv podnosioca zahtjeva. Ja sam, umjesto predsjednika, imenovan da razmotrim Zahtjev.<sup>1</sup> Sekretar Suda je 24. decembra 2008. dostavio "Podnesak sekretara na osnovu pravila 33(B) Pravidnika u vezi sa Zahtjevom Radovana Karadžića za poništenje uskraćivanja kontakta s novinarom" (dalje u tekstu: Podnesak).<sup>2</sup>

## I. PROCEDURALNI KONTEKST

2. Podnosilac zahtjeva se 16. oktobra 2008. pismeno obratio sekretaru sa zahtjevom da mu se odobri sastanak u četiri oka sa novinarkom Zvezdanom Vukojević iz časopisa "Revu" (dalje u tekstu: Zahtjev). Podnosilac zahtjeva je u Zahtjevu naveo da, budući da je vidio kako drugi u sredstvima javnog informisanja govore o njegovoj situaciju, želi odgovoriti u istim forumima.<sup>3</sup>

3. Sekretar je 10. novembra 2008. odbio Zahtjev, zasnivajući svoju odluku na pravilu 64*bis* Pravidnika o privoru osoba koje čekaju na suđenje ili žalbeni postupak pred Međunarodnim sudom ili su iz nekog drugog razloga pritvorene po ovlaštenju ovog Suda (dalje u tekstu: Pravilnik o pritvoru).<sup>4</sup> Pravilo 64*bis* predviđa da sekretar Suda može odobriti pritvoreniku da koristi sredstva za komunikacije u Pritvorskoj jedinici Ujedinjenih nacija (dalje u tekstu: PJUN) radi kontakta sa medijima. Pravilo 64*bis*(B) predviđa obavezu sekretara da prilikom odlučivanja o tome da li će dati takvo odobrenje, uzme u obzir dva faktora: (i) da li bi se dotičnom komunikacijom narušio red i mir u PJUN-u, ili (ii) da li bi ta komunikacija mogla ometi provođenje pravde ili na drugi način ugroziti mandat Međunarodnog suda.

<sup>1</sup> Nalog po Zahtjevu za poništenje uskraćivanja kontakta s novinarom, 25. novembar 2008.

<sup>2</sup> Podnesak mi je dostavljen 20. januara 2009.

<sup>3</sup> Zahtjev, par. 3; Dodatak A.

<sup>4</sup> Podnesak, par. 9. *Vidi takođe* Zahtjev, Dodatak B.

Prijevod

4. Sekretar je zaključio da su oba kriterijuma iz pravila 64*bis*(B) zadovoljena, navodeći prijetnju sigurnosti i bezbjednosti PJUN-a i rizik mogućeg ometanja provođenja pravde ili drugog ugrožavanja mandata Međunarodnog suda uslijed senzacionalističkog izvještavanja (dalje u tekstu: Pobjijana odluka).<sup>5</sup>

## II. ARGUMENTI

### A. Podnesak

5. Podnosilac zahtjeva tvrdi da sekretarevo odbijanje Zahtjeva predstavlja nerazumno ograničavanje njegovog prava na slobodu izražavanja.<sup>6</sup> Citirajući Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima,<sup>7</sup> kao i sudsku praksu Sjedinjenih Država<sup>8</sup> i Evrope,<sup>9</sup> podnosilac zahtjeva tvrdi da se, shodno mjerodavnom pravu o ljudskim pravima, prilikom razmatranja Zahtjeva, mora primjeniti načelo srazmjernosti. Prema podnosiocu zahtjeva, svako ograničenje prava pritvorenika na slobodu izražavanja mora se pažljivo odvagnuti u odnosu na interese relevantnih zatvorskih vlasti.<sup>10</sup> Kako tvrdi podnosilac zahtjeva, Pobjijana odluka predstavlja nesrazmjernan odgovor u odnosu na ciljeve sekretara da održi red i mir u PJUN-u i da spriječi ometanje pravde ili mandata Međunarodnog suda.<sup>11</sup>

6. Podnosilac Zahtjeva tvrdi da sigurnost i bezbjednost PJUN-a nisu ubjedljiv osnov za odbijanje Zahtjeva, s obzirom na obilje javno dostupnih informacija o PJUN-u, uključujući virtualni vodič koji je dostupan na internet stranici Međunarodnog suda.<sup>12</sup> U svakom slučaju, podnosilac Zahtjeva tvrdi da je sekretar bio obavezan da razmotri alternativne aranžmane – na primjer, dopuštanje daljinske komunikacije sa gđom Vukojević – što on nije učinio.<sup>13</sup>

7. Podnosilac zahtjeva takođe se protivi drugom osnovu po kom je sekretar odbio Zahtjev: mogućnosti ometanja provođenja pravde i realizacija mandata Međunarodnog suda. Podnosilac zahtjeva tvrdi da je ovaj zaključak očigledno nesrazmjernan ograničenju

<sup>5</sup> Zahtjev, par. 5; Dodatak B.

<sup>6</sup> Zahtjev, par. 7–8.

<sup>7</sup> *Ibid.*, par. 7–8. Podnosilac zahtjeva citira član 19 Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima.

<sup>8</sup> *Ibid.*, par. 11–17.

<sup>9</sup> *Ibid.*, par. 21–28.

<sup>10</sup> *Ibid.*, par. 30–31, 39.

<sup>11</sup> *Ibid.*, par. 36.

<sup>12</sup> *Ibid.*, par. 33–34, dodaci C i D.

*Prijevod*

nametnutom u pogledu njegove slobode izražavanja i da nije u skladu sa sudskom praksom Sjedinjenih Država i Evrope.<sup>14</sup>

8. Podnosilac zahtjeva pominje "hiperbolu kojom je praćeno njegovo hapšenje" i navodi da su ga sredstva javnog informisanja demonizovala, što uključuje izjave tužioca Međunarodnog suda i bivšeg ambasadora Holbrookea. Podnosilac Zahtjeva tvrdi da je "jedino pravično" da se i njemu da pravo da izrazi svoje poglede.<sup>15</sup>

9. Podnosilac zahtjeva takođe navodi da Pobjana odluka ne pruža nikakvo objašnjenje razloga iz kojih je ona donesena. Podnosilac zahtjeva citira sudsku praksu MKSR-a koja predviđa obavezu tužioca da, prilikom podnošenja zahtjeva sekretaru Suda za ograničenje prava optuženog na primanje posjeta, iznese pojedinosti o navodnoj prijetnji.<sup>16</sup>

#### **B. Podnesak sekretara**

10. Sekretar tvrdi da sloboda izražavanja ne predstavlja apsolutno pravo i da su uslovi predviđeni u pravilu 64*bis* Pravilnika o pritvoru potpuno u skladu s načelom slobode izražavanja koje je ugrađeno u Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima.<sup>17</sup> Sekretar navodi brojne primjere iz nacionalnih pravnih sistema u kojima je pristup optuženog medijima ograničen tokom prepretnesne faze krivičnog postupka i pravi razliku između situacije optužene osobe koja se nalazi u pritvoru i osuđene osobe.<sup>18</sup>

11. U vezi s prvim kriterijumom iz pravila 64*bis*(B) Pravilnika o pritvoru, sekretar tvrdi da je valjano postupio kada je zaključio da bi odobrenje Zahtjeva moglo ugroziti bezbjednost PJUN-a i sigurnost pritvorenika.<sup>19</sup> Po mišljenju sekretara, ukoliko bi Zahtjev bio odobren to bi moglo dovesti do javnog objelodanjivanja povjerljivih informacija, kao što su one o opremi PJUN-a i njegovih stražara, bezbjednosnim uređajima, pojedinosti o smjenama stražara,

<sup>13</sup> *Ibid.*, par. 35.

<sup>14</sup> *Ibid.*, par. 36.

<sup>15</sup> *Ibid.*, par. 37.

<sup>16</sup> *Ibid.*, par. 38.

<sup>17</sup> Podnesak, par. 15–16.

<sup>18</sup> *Ibid.*, par. 29–30.

<sup>19</sup> *Ibid.*, par. 18–23.

Prijevod

pojediniosti o bezbjednosnim provjerama pritvorenika, kao i o opštoj interakciji između stražara i pritvorenika.<sup>20</sup>

12. Sekretar tvrdi da je, u ovom trenutku, samo konzularnim predstavnicima, članovima tima odbrane, porodici i bliskim prijateljima optuženih dopušteno da posjećuju pritvorenike u PJUN-u i da bi odstupanje od ovog pravila moglo potencijalno ugroziti sigurnost i bezbjednost pritvorenika.<sup>21</sup> Sekretar je takođe napomenuo da bi odobrenje predmetnog zahtjeva dovelo "dodatne obaveze upravi PJUN-a", kako u smislu jednokratnih logističkih mjera tako i u pogledu mogućih sličnih zahtjeva drugih pritvorenika.<sup>22</sup>

13. Sekretar tvrdi da je drugi kriterijum iz pravila 64*bis*(B) Pravilnika o pritvoru takođe zadovoljen, budući da bi odobrenje Zahtjeva moglo omesti provođenje pravde i ugroziti mandat Međunarodnog suda.<sup>23</sup> Sekretar prihvata tvrdnju da predložena tema razgovora sa gđom Vukojević – navodni sporazum sa bivšim ambasadorom Holbrookeom o nepokretanju postupka krivičnog gonjenja optuženog – predstavlja političko pitanje.<sup>24</sup> Shodno tome, sekretar tvrdi da objekte Međunarodnog suda ne bi trebalo koristiti za iznošenje političke platforme, imajući u vidu napore Međunarodnog suda na održavanju mira i promovisanju povjerenja u bivšoj Jugoslaviji. Po mišljenju sekretara, pritvorenici ne bi trebalo odobravati za korištenje resursa Međunarodnog suda u političke svrhe, a ukoliko žele govoriti o meritumu svog predmeta primjeren forum za to predstavlja sudnica.<sup>25</sup>

14. Takođe shodno drugom kriterijumu iz pravila 64*bis*(B) Pravilnika o pritvoru, sekretar napominje da se predmet podnosioca zahtjeva trenutno nalazi u prvostepenoj fazi postupka i da bi njegovo pojavljivanje u medijima moglo uticati na svjedoke ili imati učinak zastrašivanja.<sup>26</sup>

15. Najzad, sekretar napominje da podnosilac zahtjeva u Zahtjevu nije zatražio alternative za razgovor u četiri oka. Sekretar u Podnesku izjavljuje da je uzeo u obzir sva sredstva putem

<sup>20</sup> *Ibid.*, par. 20.

<sup>21</sup> *Ibid.*, par. 21. Sekretar takođe napominje da takav pristup podržava Evropski sud za ljudska prava, Podnesak, par. 29. *Vidi predmet Messina v. Italy /Messina protiv Italije/* (br. 2) (Zahtjev br. 25498-94), 28. septembar 2000.

<sup>22</sup> *Ibid.*, par. 22–23.

<sup>23</sup> *Ibid.*, par. 24–28.

<sup>24</sup> *Ibid.*, par. 26.

<sup>25</sup> *Ibid.*, par. 24-26.

<sup>26</sup> *Ibid.*, par. 28.

Prijevod

kojih podnosilac zahtjeva može komunicirati sa medijima i zaključuje da bi "svaki oblik kontakta s medijima u svrhu davanja političkih izjava ili razgovora o meritumu predmeta protiv optuženog izazvao iste one bojazni o kojima je gore bilo riječi".<sup>27</sup>

### III. DISKUSIJA

16. Iako to nije pokrenuto u podnescima nijedne strane, napominjem da pravilo 61 Pravilnika o pritvoru propisuje totalnu zabranu razgovora u četiri oka između pritvorenika i novinara.<sup>28</sup> Podnosilac zahtjeva je jasno stavio do znanja da traži sastanak u četiri oka sa gđom Vukojević "u svrhu pisanja članka u njenom časopisu".<sup>29</sup> Ukoliko pritvorenicima stoje na raspolaganju alternativni načini komunikacije sa medijima (kako je to predviđeno pravilom 64*bis*), za pravilo 61 se ne bi moglo reći da samo po sebi predstavlja nerazumno ograničavanje. Stoga je sekretar postupio u okviru svojih ovlaštenja na osnovu ovog pravila kada je donio Pobjianu odluku. Međutim, napominjem da pravilo 61 ne predstavlja osnov po kom je Zahtjev podnesen, te moje mišljenje po ovom pitanju stoga nije relevantno.

17. Imam u vidu smjernicu Žalbenog vijeća u predmetu *Kvočka* prema kojoj "[s]udsko preispitivanje [...] administrativne odluke ne predstavlja ponovno saslušanje. Ne radi se ni o žalbenom postupku [...] [ono se] inicijalno [...] bavi pravilnošću postupka kojim je sekretar došao do neke odluke i načinom na koji je do nje došao". Prilikom odlučivanja o tome da li će odobriti Zahtjev, sekretar mora uzeti u obzir uslove postavljene u predmetu *Kvočka*, odnosno poštovanje pravnih odredbi, poštovanje pravila prirodne pravde i proceduralne pravičnosti, uzimanje u obzir samo relevantnih materijala i poštovanje osnovnih kriterijuma razumnosti.<sup>30</sup>

18. Sekretar u Podnesku izjavljuje da se odluke na osnovu pravila 64*bis* donose od slučaja do slučaja,<sup>31</sup> ali praksa koju on u Podnesku iznosi dovodi u pitanje ovu tvrdnju. Jedini primjer koji sekretar navodi o tome kada je komunikacija sa medijima bila odobrena odnosio se na slučaj dopuštenja jednom pritvoreniku da zatraži povlačenje određene informacije iz jednog

<sup>27</sup> *Ibid.*, par. 31–32.

<sup>28</sup> Pravilo 61(B) Pravilnika o pritvoru, u relevantnom dijelu, predviđa sljedeće: "Sekretar neće dozvoliti nekoj osobi da posjeti pritvorenika ako ima razloga da smatra da je svrha posjete pribavljanje informacije koja bi kasnije mogla biti objavljena u medijima".

<sup>29</sup> Zahtjev, Dodatak A.

<sup>30</sup> *Tužilac protiv Kvočke i drugih*, predmet br. IT-98-30/1-A, "Odluka po preispitivanju odluke sekretara o prestanku pružanja pravne pomoći Zoranu Žigiću", 7. februar 2003., par. 13.

<sup>31</sup> Podnesak, par. 31.

Prijevod

časopisa.<sup>32</sup> Ovo ukazuje na apriorno odbijanje svih interaktivnih kontakata sa sredstvima medijima, što bi bilo u suprotnosti s doktrinom proceduralne pravičnosti.

19. Sada ću razmotriti sekretarovu procjenu prvog kriterijuma iz pravila 64bis(B) o tome da li bi kontakt sa sredstvima javnog informisanja mogao narušiti red i mir u PJUN-u. Sekretar je u Pobijanoj odluci razmatrao sigurnost i bezbjednost u PJUN-u samo u kontekstu traženja podnosioca zahtjeva da mu se odobri razgovor u četiri oka sa gđom Vukojević. Međutim, sekretar u Podnesku ide dalje, navodeći da će podnosiocu zahtjeva uskratiti svaki oblik kontakta sa medijima zbog toga što bi svrha tog kontakta narušila red i mir u PJUN-u.<sup>33</sup> Ne smatram ovaj zaključak razumnim. Meni se čini sasvim očiglednim da je moguće da podnosilac zahtjeva kontaktira sa medijima na način koji neće ugroziti sigurnost i bezbjednost u PJUN-u kako je to navedeno u sekretarovom Podnesku.<sup>34</sup>

20. U vezi s drugim kriterijumom iz pravila 64bis(B), sekretar tvrdi da podnosiocu zahtjeva ne bi trebalo dopustiti da objekti Međunarodnog suda koristi za političke govore i da mu, ukoliko želi govoriti o meritumu svog predmeta, ne bi trebalo dopustiti da to čini izvan sudnice. Primjećujem da je navodni sporazum o imunitetu po karakteru nešto drugačiji od političkih izjava drugih optuženih koje se citiraju u Podnesku.<sup>35</sup> Podnosilac zahtjeva ne želi da utiče političku situaciju u bivšoj Jugoslaviji ili da je komentariše i, bez obzira na relevantnost sporazuma o imunitetu na meritum predmeta optuženog, ne vidim kako bi razgovor o njemu u medijima ugrozio realizaciju mandata Međunarodnog suda. Stoga ne smatram razumnim zaključak sekretara da sama tema razgovora predstavlja razlog za zabranu komunikacije sa gđom Vukojević.

<sup>32</sup> *Ibid.*, fusnota 20.

<sup>33</sup> "[s]ekretar tvrdi da bi svaki oblik kontakta s medijima u svrhu davanja političkih izjava ili razgovora o meritumu predmeta protiv optuženog izazvao iste one bojazni o kojima je gore bilo riječi[...] Takav kontakt bi narušio red i mir u PJUN-u i/ili omeo provođenje pravde ili na drugi način doveo u pitanje mandat Međunarodnog suda". Podnesak, par. 32.

<sup>34</sup> *Vidi* Podnesak, par. 20, gdje sekretar navodi informacije u vezi s opremom PJUN-a i njenim stražarima, bezbjednosnim uređajima, pojedinosti o smjenama stražara, pojedinosti o bezbjednosnim provjerama pritvorenika kao i opštoj interakciji između stražara kao informacije koje, ako se učine dostupnim javnosti, mogu ugroziti bezbjednost i sigurnost PJUN-a.

<sup>35</sup> *Vidi* Podnesak, fusnota 13, gdje sekretar navodi primjere iz predmeta *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54, i *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67-F, u kojima je predsjedavajući sudija spriječio svakog od optuženih da u sudnici daju političke izjave.

Prijevod

21. Sekretar navodi mogućnost uticaja na potencijalne svjedoke u predmetu protiv podnosioca zahtjeva ili njihovog zastrašivanja. Primjećujem da drugi značajan faktor u vezi s provođenjem pravde jeste mogućnost objelodanjivanja povjerljivih informacija, a posebno onih povjerljivih informacija koje se tiču svjedoka. Dopustiti da dođe do toga očigledno je neprihvatljivo. Međunarodni sud ima dugu tradiciju budnosti kada je riječ o bezbjednosti informacija i zaštiti svjedoka. Međutim, ja smatram da dva preduslova – nadzor komunikacije podnosioca zahtjeva sa gđom Vukojević i upozorenje gđi Vukojević u vezi s njenim obavezama kao predstavnika štampe i mogućnošću pokretanja postupka protiv nje za nepoštovanje Međunarodnog suda – predstavljaju adekvatne garancije kako bi se osiguralo da ne dođe do ugrožavanja provođenja pravde. Napominjem da, na osnovu pravila 58(A) Pravidnika o pritvoru, upravnik Pritvorske jedinice ima ovlaštenje da odredi uslove nadzora komunikacija između pritvorenika i drugih osoba, ako to smatra potrebnim.

22. Takode smatram da su lične prilike podnosioca zahtjeva relevantne za Pobjianu odluku, posebno budući da sekretar nije naveo nijedan primjer ponašanja podnosioca zahtjeva koji ukazuje na to da on namjerava ugroziti mandat Međunarodnog suda. Podnosilac zahtjeva nije iznio pretjeran ili nerazuman broj zahtjeva te prirode, a tema razgovora je ograničena i objelodanjena je sekretaru. Ovo su relevantni faktori koje sekretar treba uzeti u obzir prilikom razmatranja zahtjeva, prije nego nagađanja o tome kakvu reportažu gđa Vukojević može objaviti.<sup>36</sup>

23. Iz gorenavedenih razloga, smatram da sekretar prilikom donošenja Pobjijane odluke nije valjano postupio. Smatram da zaključak donesen u vezi s prvim kriterijumom iz pravila 64*bis*(B) nije razuman. U vezi s drugim kriterijumom iz pravila 64*bis*(B), sekretarov propust da smisljeno razmotri alternativne načine komunikacije koji bi omogućili očuvanje interesa predviđenih u pravilu 64*bis* u suprotnosti je s osnovnim pravilima proceduralne pravičnosti i vodi nerazumnom i nesrazmjernom ograničavanju slobode izražavanja podnosioca zahtjeva. Stoga bih djelimično odobrio predmetni zahtjev i dopustio podnosiocu zahtjeva daljniski, nadzirani kontakt sa gđom Vukojević nakon što ona bude upozorena na svoje obaveze pred Međunarodnim sudom i posljedice u slučaju njihovog nepridržavanja.

<sup>36</sup> U Pobjijanoj odluci, sekretar izjavljuje da, budući da "mogućnost senzacionalističkog izvještavanja ne može biti isključena", postoji rizik da odobrenje Zahtjeva može ometi provođenje pravde ili mandata Međunarodnog suda. *Vidi* Zahtjev, Dodatak B.



*Prijevod***IV. DISPOZITIV**

24. Iz navedenih razloga, na osnovu pravila 15(A) i 21 Pravilnika i pravila 64*bis* Pravilnika o pritvoru, ovim djelimično odobravam Zahtjev i nalažem sljedeće:

- (a) Podnosiocu zahtjeva se odobrava da daljinski kontaktira gđu Vukojević, putem pismene korespondencije, telefonskih razgovora ili na bilo koji drugi način koji sekretar smatra primjerenim.
- (b) Osoblje Sekretarijata nadziraće sve komunikacije između gđe Vukojević i podnosioca Zahtjeva.
- (c) Gospođa Vukojević mora biti upozorena da svako nepridržavanje obaveza koje kao medija ima na osnovu pravilnika i naloga Međunarodnog suda može dovesti do pokretanja istrage protiv nje i mogućeg krivičnog gonjenja za nepoštovanje Suda.

15. Zahtjev se odbija u svim drugim aspektima.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je engleska verzija mjerodavna.

/potpis na originalu/  
sudija O-Gon Kwon,  
potpredsjednik

Dana 12. februara 2009.  
U Haagu,  
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]